

Roosa-Maria Lindholm

PERUSTURVAKUNTAYHTYMÄ AKSELIN TUKIHENKILÖTOI-
MINTA ASIAKKAAN NÄKÖKULMASTA

Sosiaalialan koulutusohjelma
2018

Satakunnan ammattikorkeakoulu
Satakunta University of Applied Sciences

Lindholm Roosa-Maria
Satakunnan ammattikorkeakoulu
sosiaalialan koulutusohjelma
maaliskuu 2018
Ohjaaja: Kumpulainen Pasi
Sivumäärä: 32
Liitteitä: 2

Asiasanat: tukihenkilötoiminta, Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisuus, osallisuus, itsemääräämisoikeus

Opinnäytetyössäni tutkin Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoimintaa asiakkaiden näkökulmasta. Tavoitteeni oli tuoda tukihenkilötoiminnan asiakkaiden ääni kuuluville ja selvittää asiakkaiden kokemuksia tukihenkilötoiminnasta, tukihenkilötoiminnan kehittämistarpeita asiakkaiden näkökulmasta sekä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnalle annettujen tavoitteiden toteutumista asiakkaiden kokemana. Tutkimustulokset lähetettiin Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilöille sekä tukihenkilötoiminnasta vastaavalle sosiaaliohjaajalle, joten he voivat halutesaan hyödyntää tutkimustuloksia.

Opinnäytetyössäni käytin laadullista eli kvalitatiivista tutkimusmenetelmää. Kohde-ryhmäni oli Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan yli 18-vuotiaat kehitysvammaiset asiakkaat, heidän tukihenkilönsä sekä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnasta vastaava sosiaaliohjaaja. Aineiston keräsin puolistrukturoitujen teemahaastatteluiden avulla. Tutkimusta varten haastattelin viittä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakasta.

Tulosten mukaan Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaat ovat tyytyväisiä tukihenkilötoimintaan. Tuloksista päätellen asiakkaat hyötyvät tukihenkilötoiminnasta ja tukihenkilö on tärkeä osa heidän sosiaalista tukiverkostaan. Kehittämiskohteita tukihenkilötoiminnasta tulosten mukaan löytyi, mutta jokainen kehitettävä asia joka mainittiin, on sellainen jonka pystyy melko pienellä työllä muuttamaan. Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnalle annetut tavoitteet osallisuudesta, omatoimisuudesta sekä vapaa-ajan harrasteissa tukemisesta pääosin toteutuivat asiakkaiden kokemusten perusteella.

Lindholm Roosa-Maria
Satakunta University of Applied Sciences
Degree Programme in bachelor of social services
March 2018
Supervisor: Kumpulainen Pasi
Number of pages: 32
Appendices: 2

Key words: support person activity, Perusturvakuntayhtymä Akseli, disabled, involvement, self-determination

In my final thesis I research the support person activity of Perusturvakuntayhtymä Akseli from the customers' point of view. My objective is to examine the experiences of customers about the support person activity, the developing needs of support person activity from the customers' perspective, and the execution of the given objectives for Perusturvakuntayhtymä Akseli and its support person activity as experienced by the customers. The results were sent to the support persons of Perusturvakuntayhtymä Akseli, as well as to the social instructor in charge of support person activity, to provide a possibility to utilise and to benefit from the results of the research.

In my thesis I use qualitative research method. My target group is the customers of the support person activity of Perusturvakuntayhtymä Akseli who are 18 years old and above, their support persons and the social instructor in charge of the support person activity in Perusturvakuntayhtymä Akseli. I collected the material through half-structured theme interviews. For the research I interviewed five customers of support person activity in Perusturvakuntayhtymä Akseli.

According to the results, the customers of the support person activity of Perusturvakuntayhtymä Akseli are satisfied with the support person activity. Concluding from the results the customers benefit from the support person activity and the support person is an important part of their social network. According to the results, developing needs in support person activity were found, but each aspect in need of development mentioned is such that can be modified easily. The objectives given to the support person activity of Perusturvakuntayhtymä Akseli regarding the participation, independent initiative and free-time activities are mainly being fulfilled from the customers' perspective.

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	5
2 PERUSTURVAKUNTAYHTYMÄ AKSELI.....	6
2.1 Kehitysvammaisten palvelut Perusturvakuntayhtymä Akselissa.....	7
2.1.1 Tukihenkilötoiminta.....	7
3 KEHITYSVAMMAISUUS JA ITSEMÄÄRÄMISOIKEUS.....	8
3.1 Itsemääräämisoikeus	10
3.1.1 Itsemääräämisoikeus tukihenkilötoiminnassa Perusturvakuntayhtymä Akselissa	11
4 OSALLISUUS	12
4.1 Osallisuus tukihenkilötoiminnassa Perusturvakuntayhtymä Akselissa	14
5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA KÄYTETYT MENETELMÄT	14
5.1 Tutkimuskysymykset	14
5.2 Puolistrukturoidun teemahaastattelun toteutus	15
6 TUTKIMUSTULOKSET JA TULKINTA.....	16
6.1 Osallisuus	16
6.1.1 Asuminen	16
6.1.2 Toimeentulo	17
6.1.3 Sosiaaliset suhteet	18
6.1.4 Terveys.....	19
6.1.5 Työ ja koulutus.....	20
6.2 Omatoimisuus	20
6.3 Vapaa-ajan harrasteet	21
6.4 Asiakkaiden mielipiteitä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnasta.....	23
6.4.1 Tukihenkilön arviointi.....	24
7 POHDINTA	25
LÄHTEET.....	28
LIITE 1 Kutsu haastattelua varten	
LIITE 2 Suostumuslomake opinnäytetyötutkimusta varten	

1 JOHDANTO

Opinnäytetyöni aihe on Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminta asiakkaiden näkökulmasta. Selvitän opinnäytetyössäni Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden hyötyjä palvelusta, kehittämiskohteita sekä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnalle annettujen tavoitteiden toteutumista. Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimusprosessi.

Valitsin tämän aiheen, koska olen itse tukihenkilö kolmatta vuotta Perusturvakuntayhtymä Akselilla ja olen kiinnostunut kuulemaan asiakkaiden näkökulmia tukihenkilötoiminnasta. Olen kiinnostunut käyttämään myös omia kokemuksiani ja näkemyksiäni opinnäytetyössäni tukihenkilönä toimimisesta. Tukihenkilötoiminnasta on melko vähän tietoa ja olen huomannut, että monelle on epäselvää mikä on tukihenkilö. Tämän opinnäytetyön luettuaan lukijalle tulee käsitys mitä tukihenkilö Perusturvakuntayhtymä Akselilla tekee ja miksi. Aiheen valitsemiseen vaikutti myös se, että haluan itse päästä kohtamaan ja haastattelemaan tukihenkilötoiminnan asiakkaita, joten valitsin aiheekseni juuri asiakkaiden kokemukset tukihenkilötoiminnasta. Minua kiinnostaa muiden Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden kokemukset, koska olen omalta tuettavaltani saanut palautetta omasta työstäni ja mielestäni palautteen kuuleminen on tärkeää, jotta voi tukihenkilönä omaa toimintaansa kehittää asiakasta palvelevampaan suuntaan. Tämän opinnäytetyön kautta minä sekä muut Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilöt saamme palautteen työstämme sekä asiakkaat äänensä kuuluviin, joka on erityisen tärkeää kun palvelu on juuri heille suunnattua.

Teen opinnäytetyöni Perusturvakuntayhtymä Akselille. Olen rajannut kohderyhmän yli 18-vuotiaisiin kehitysvammaisiin Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaisiin. Tavoitteenani on saada Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden ääni kuuluviin ja tukihenkilöille tieto asiakkaiden kokemuksista sekä mielipiteistä palvelusta. Aion saavuttaa tavoitteen haastatteleamalla tukihenkilötoiminnan asiakkaita puolistrukturoidulla teemahaastattelulla ja lähettämällä

tutkimustulokset tukihenkilöille sekä tukihenkilötoiminnasta vastaavalle sosiaaliohjaajalle luettaviksi. Tutkimustuloksista ei saa selville kuka asiakas on kyseessä.

Opinnäytetyössäni johdannon jälkeen kerron Perusturvakuntayhtymä Akselistä ja Akselin tuottamista kehitysvammaisten palveluista sekä laajemmin vielä tukihenkilötoiminnasta. Teoriaosuudessa kolmannessa sekä neljännessä luvussa keskityn kehitysvammaisuuteen, kehitysvammaisten osallisuuteen sekä itsemääräämisoikeuteen, jotka ovat Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnassakin tärkeitä. Teoriaosuiden jälkeen viidennessä luvussa on esitelty menetelmät, joita tutkimuksessani käytän ja sen jälkeen kuudennessä luvussa alkaa tutkimustulokset sekä niiden tulkinnat. Opinnäytetyöni lopussa on pohdintaa opinnäytetyön teosta sekä tutkimustuloksista. Lähde-luettelon jälkeen liitteeksi olen valinnut haastattelukutsun, joka lähetettiin Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaille sekä lomakkeen suostumuksesta haastatteluun jonka tein haastatteluja varten.

2 PERUSTURVAKUNTAYHTYMÄ AKSELI

Perusturvakuntayhtymä Akseli on kuntayhtymä. Akselin kotipaikka on Maskun kunta ja jäsenkunnat ovat Maskun lisäksi Nousiainen sekä Mynämäki. Jäsenkuntien asukasmäärä oli vuonna 2010 noin 23000 asukasta, mutta Akseli on osa Turun seutua eli asukasmäärä on koko ajan kasvava. Perusturvakuntayhtymä Akseli on perustettu vuonna 2010 ja sen toiminta alkoi 1.1.2011. (Perustietoa Akselistä)

Kuntayhtymän järjestettävänä ovat terveydenhuollon ja sosiaalitoimen palvelut, jotka ovat jäsenkuntien määrittelemät sekä laissa säädetyt. Kuntayhtymän tavoitteena on varmistaa laadukkaat ja jäsenkuntien asukkaille saatavilla olevat palvelut sekä parantaa tuottavuutta ja hillitä menojen kasvua. (Perusturvakuntayhtymä Akselin perussopimus)

2.1 Kehitysvammaisten palvelut Perusturvakuntayhtymä Akselissa

Perustuslain 6 §:n mukaan kaikki ihmiset ovat lain edessä yhdenvertaisia. Ketään ei saa ilman hyväksyttävää perustetta asettaa eri asemaan terveydentilan, vammaisuuden tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella. (Kehitysvammaisten tukiliitto ry)

Kun yleislainsäädäntö ei riitä tukemaan palveluita ovat vammaispalvelulaki ja laki kehitysvammaisten erityishuollosta turvaamassa kehitysvammaisten palveluita. Palveluista vastaa aina asiakkaan kotikunta eli Nousiainen, Masku tai Mynämäki. Palveluilla turvataan kehitysvammaisen sekä hänen läheistensä elämänlaatua. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut a)

Perusturvakuntayhtymä Akselin tuottamiin kehitysvammaisten palveluihin kuuluvat:

- työ- ja päivätoiminta sekä tuettu työtoiminta ja tuettu työ.
- koululaisten iltapäivätoiminta
- kotiohjaus ja tuettu asuminen
- tukihenkilö
- leiriavustus

Perusturvakuntayhtymä Akselin ostopalveluina tuotettuihin palveluihin kuuluvat:

- erityisperhetyö
- asumispalvelut
- kuljetuspalvelut (Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut b)

2.1.1 Tukihenkilötoiminta

Tukihenkilö ei ole terapeutti, hoitaja tai kriisityöntekijä vaan ymmärtävä ja tukea antava rinnalla kulkija. Kehitysvammaiset ovat useasti avoimia ja päästävät lähelleen, joka on tukihenkilönä työskennellessä ihanteellista. On tärkeää, että kehitysvammaisella on pitkäaikainen, tuttu ja turvallinen tukihenkilö. Kehitysvammaisella voi olla vaikeaa pukea tunteensa sanoiksi ja tukihenkilön mielestä pieni asia voi olla tuettavalle todella iso huoli ja on tärkeää, että on joku jonka kanssa asioita voidaan yhdessä käydä läpi. (Lahtinen 2003: 15, 38. a)

Tukihenkilön tarkoitus on rinnalla kulkijan lisäksi olla tuettavan tukena vapaa-ajan harrasteissa ja mahdollistaa tuettavan osallistuminen sellaisiin asioihin mitä muutkin hänen ikäiset ihmiset tekevät vapaa-ajallaan. Tukihenkilö edistää tuettavan itsenäistä selviytymistä erilaisissa tilanteissa. Tukihenkilö ja tuettava asiakas voivat käydä yhdessä esimerkiksi uimassa, kaupassa, elokuvissa, syömässä tai urheilukisoissa. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta a) Tukihenkilön ja tuettavan tukisuhde on tavoitteellista ja tuen tarve on aina yksilöllistä. Tukihenkilön rooli on suuri kun tuettavan osallisuutta yhteiskuntaan mahdollistetaan. (Helsingin kehitysvammatuki 57 ry, tukihenkilötoiminta)

Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnalla on tavoitteena tarjota tukea vapaa-ajan harrasteissa sekä edistää omatoimisuutta ja osallisuutta. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut c) Tukihenkilö voi toimia asiakkaansa kanssa enintään 15 tuntia kuukaudessa ja Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminta on palkkioperusteinen. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta b)

3 KEHITYSVAMMAISUUS JA ITSEMÄÄRÄMISOIKEUS

Kehitysvammalain mukaan erityishuollon palveluihin on oikeutettu sellainen henkilö, joka ei ole oikeutettu tarvitsemiinsa palveluihin minkään muun lain nojalla ja jonka kehitys on häiriintynyt taikka estynyt synnynnäisen tai kehitysiässä ilmenneen sairauden, vian tai vamman vuoksi. (Laki kehitysvammaisten erityishuollosta 519/1977 § 1) Vammalla tarkoitetaan sellaista fyysistä tai psyykkistä toiminnan rajoitetta, jolla on pysyvästi heikentävä vaikutus suorituskykyyn. (Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 380/1987§ 2)

Suomessa on käytössä Maailman terveysjärjestö WHO:n ICD-10-tautiluokitus. (Vernerinet kehitysvammaisuuden määritelmää) ICD-10-tautiluokituksen mukaan estynyt tai epätäydellinen henkisen suorituskyvyn kehittymisen tila on määritelmä älylliselle kehitysvammaisuudelle. Yleiseen henkiseen suorituskykyyn vaikuttavat kognitiiviset,

kielilliset, motoriset ja sosiaaliset taidot. Älyllisessä kehitysvammaisuudessa nämä kehitysiässä ilmaantuvat taidot ovat puutteellisesti kehittyneitä. (Kaski, Manninen, Pihko. 2012)

Kehitysvammat jaetaan lieviin, keskivaikeisiin ja syviin. Jokaiselle asteelle on oma arvioitu älykkyydosamäärä (ÄÖ) sekä älykkyyssikä (ÄI). Lievästi kehitysvammaiset aikuiset pystyvät asumaan yksin ja usein myös tekemään töitä. He tarvitsevat apua ja ohjausta joissakin tilanteissa kuten esimerkiksi raha-asioissa ja hakemusten täyttämässä. Keskivaikeasti ja vaikeasti kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat apua asioiden hoitamisessa sekä tämän lisäksi myös esimerkiksi hygienian hoidossa sekä vaatteiden vaihdossa. He eivät tunnista rahan arvoa eivätkä tunne kelloa, joten näihin liittyvissä asioissa tuki ja apu on heille tärkeää. Keskivaikeasti ja vaikeasti kehitysvammaisilla luku- ja kirjoitustaito ovat yleensä puutteellisia. Syvästi kehitysvammaiset henkilöt tarvitsevat ympärivuorokautista toisen ihmisen läsnäoloa ja kaikissa päivittäisissä tomissaan apua. Heidän kanssa kommunikointiin ja heidän tarpeidensa tunnistamiseen tarvitaan yleensä erityisosaamista esimerkiksi kuvien käytöstä tai tukiviittomista. Syvästi kehitysvammaisen henkilön kanssa ymmärrysyhteyden tunnetasolla pääsee usein vain läheinen tai hyvin tuttu ihminen. (Arvio, Aaltonen. 2011: 22.) Tulee kuitenkin muistaa, että jokainen ihminen on yksilöllinen ja jokaisella ihmisellä on omat tuen tarpeensa kehitysvamman asteesta huolimatta.

Taulukko 1. Älyllisen kehitysvammaisuuden aste, esiintyvyys ja odotettu elinikä. (Kv-tietopankki, kehitysvammaisuus a) Tästä taulukosta saa selville jokaisen kehitysvammaisuuden asteen älykkyydosamäärän sekä älykkyyksiän eli se havainnollistaa mm. sitä kuinka omatoimisesti minkäkin asteen kehitysvammainen pystyy elämässään toimimaan. Taulukko havainnollistaa myös jokaisen kehitysvammaisuuden asteen esiintyvyyttä Suomessa. Taulukon mukaan lievästi kehitysvammaisia on Suomessa eniten.

Kehitysvammaisuuden aste	Älykkyydosamäärä (ÄÖ)	Älykkyyssikä (ÄI)	Yleinen esiintyvyys suomalaisväestössä	Eliniän odote*
Lievä	50–69	9–12	0,6 %	Normaali

Kehitysvammaisuuden aste	Älykkyydosamäärä (ÄO)	Älykkyyosikä (ÄI)	Yleinen esiintyvyys suomalaisväestössä	Eliniän odote*
Keskivaikea	35–49	6–8	0,2 %	
Vaikea	20–34	3–5	0,1 %	
Syvä	Alle 20	alle 2	0,1 %	30 % lyhyempi

2016 päivitetyn Kv-tietopankin sivuilta löytyvän tekstin mukaan Suomessa on kehitysvammaisia noin 50 000 eli noin 1% koko Suomen väestöstä. Kehitysvammaisia miehiä on enemmän kuin naisia, mikä johtuu Kv-tietopankin tekstin mukaan mm. kehitysvammaisuutta aiheuttavien perinnöllisten tautien periytymistavasta sekä poikien tapaturmien suuremmasta lukumäärästä. (Kv-tietopankki, kehitysvammaisuus b)

3.1 Itsemääräämisoikeus

Vuonna 2014 tuli voimaan uusi laki sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksistä. Lain tarkoitus on vahvistaa sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeutta; ehkäistä rajoitustoimenpiteiden käyttöä sosiaali- ja terveydenhuollossa, turvata välttämätön hoito ja huolenpito tilanteissa, joissa henkilö ei kykene tekemään sosiaali- tai terveydenhuoltoaan koskevia päätöksiä; varmistaa, että asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeutta tai muita perusoikeuksia rajoitetaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa annettaessa vain silloin, kun se on välttämätöntä; edistää turvallisuutta sosiaali- ja terveydenhuoltoa annettaessa. (Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi He 108/2014)

Omaa elämää koskevien päätösten tekeminen sekä omasta elämästä määrääminen ovat itsemääräämisoikeutta. Itsemääräämisoikeudella suojellaan ihmisen omasta elämästä määräämistä sekä itseään koskevien asioiden päättämistä. Kehitysvammaisilla arjessa tällaiset asiat ovat esimerkiksi mitä syödä päivälliseksi, mitä pukea päälle, kenen kanssa viettää aikaa. Nämä asiat ovat sellaisia mistä jokaisen tulisi itse saada päättää.

Yhdenvertaisuus, koskemattomuus sekä henkilökohtainen vapaus ovat perustana itsemääräämisoikeudelle. Jos henkilö ei pysty itse omatoimisesti päättämään omista asioistaan, tulee häntä tukea ja auttaa tekemään päätöksiä kaikin käytettävissä olevin keinoin. Itsemääräämisoikeuden toteutuminen kehitysvammaisen arjessa riippuu useasti siitä miten palveluja tarjoavien organisaatioiden työntekijät toimivat ja kehitysvammaisia ihmisiä tukevat. (Vernerinet.net, itsemääräämisoikeus a)

Kehitysvammaisen elämässä usein muilla ihmisillä on velvollisuus edistää kehitysvammaisen ihmisen päätöksentekoa. Muiden vastuulla on myös pidättäytyä sellaisista teoista ja toimista, jotka vähentävät henkilön mahdollisuutta itsemääräämisoikeuteen. Tarvittavien tietojen saannissa muiden ihmisten on velvollisuus auttaa, jollei henkilö itse pysty tietoa hankkimaan ja sitä käyttämään. Ketään henkilöä ei saa myöskään estää saamasta tietoa. (Pietarinen. 1998: 27)

3.1.1 Itsemääräämisoikeus tukihenkilötoiminnassa Perusturvakuntayhtymä Akselissa

Omasta kokemuksestani tukihenkilönä toimimisesta ja muilta tukihenkilöiltä kulttuurien asioiden perusteella tukihenkilöllä on myös tärkeä osa itsemääräämisoikeuden toteutumisen kannalta. Niin kuin jo aikaisemmin mainittiin, niin yhdenvertaisuus sekä henkilökohtainen vapaus ovat perustana itsemääräämisoikeudelle (Vernerinet.net, itsemääräämisoikeus b) ja juuri yhdenvertaisuutta sekä vapautta tukihenkilö edistää. Suomen YK-liitto määrittelee yhdenvertaisuuden niin, että jokainen ihminen on samanarvoinen riippumatta iästä, etnisestä tai kansallisesta alkuperästä, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta, mielipiteestä, terveydentilasta, sukupuolisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä tekijästä tai ominaisuudesta. (Suomen yk-liitto, yhden-

vertaisuus) Tukihenkilö edistää yhdenvertaisuutta mahdollistamalla ja tukemalla kehitysvammaista hänelle mielekkääseen vapaa-aikaan sekä harrastuksiin, johon hän ei ilman tukea tai seuraa kykenisi. Tukihenkilö mahdollistaa kehitysvammaiselle asioita joita kuka tahansa saman ikäinen vapaa-ajallaan tekee, esimerkiksi kirjastossa käyminen tai liikuntaharrastus. Tukihenkilönä toimimisessa itsemääräämisoikeus on tärkeä muistaa kun tukihenkilö ja tuettava miettivät mitä voisivat yhdessä tehdä. Jos tuettavan on vaikea ilmaista itse mitä hän haluaa kokeilla, tehdä ja harrastaa niin on tukihenkilön kaikin mahdollisin tavoin tuettava ja autettava kehitysvammaista tuettavaansa tuomaan omat mielipiteensä ja halunsa ilmi. Tukihenkilö saa toki ehdottaa ja kannustaa kokeilemaan uusia asioita, mutta on tärkeä muistaa ketä varten tukihenkilötoiminta on.

Itsemääräämisoikeus tuo mukanaan myös haasteita. Kehitysvammaiselle voi olla suuri haaste oppia käyttämään rahaa ja sen opettelu vaatii kärsivällisyyttä sekä tuettavalta että tukihenkilöltä. (Lahtinen. 2003: 15, 38. b) Rahankäytössä itsemääräämisoikeutta ajatellen voi tulla haasteena kehitysvammaisen halu ostaa jotain mikä tukihenkilön mielestä on liian kallista tai tarpeetonta. Itsemääräämisoikeuden takia tukihenkilöllä ei ole oikeutta kieltää kehitysvammaista ostamasta haluamaansa asiaa. Terveysteen liittyvissä asioissa voi myös tulla haasteita esimerkiksi ylipainoinen kehitysvammaisen henkilö voi haluta syödä tai ostaa herkkuja vaikka se ei tekisi hyvää hänen terveydelleen. Tässäkään asiassa itsemääräämisoikeuden perusteella tukihenkilö ei voi suoraan kieltää herkkujen syömistä tai ostamista. Nämä tilanteet hoidetaan keskustelemalla ja perustelemalla, ei kieltämällä. Edellä mainittuja haasteita on varmasti muillakin kehitysvammaisten parissa työskentelevillä, mutta kokemukseni sekä muilta tukihenkilöiltä kuullun perusteella kerroin esimerkki haasteet tukihenkilön näkökulmasta.

4 OSALLISUUS

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallisen kehittämisohjelman mukaan osallisuus yhteiskunnassa tarkoittaa jokaisen mahdollisuutta terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asuntoon ja sosiaalisiin suhteisiin. (Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma. KASTE 2012 – 2015. STM julkaisu 1:2012)

Osallisuudella voidaan tarkoittaa mukana olon sekä kuulumisen tunnetta. Kun ihminen tekee työtä, osallistuu, vaikuttaa sekä harrastaa hän kokee olevansa osallinen. Tällaisen osallisuuden tuntee valtaosa suomalaisista, mutta esimerkiksi syrjäytyneet sekä työttömät jäävät usein tällaisesta tunteesta paitsi. He kokevat olevansa yhteiskunnan ulkopuolella ja ulos sysättyjä. Tällainen voi olla ihmiselle traumaattinen kokemus, koska ihminen haluaa tuntea kuuluvansa johonkin sekä olla mukana ja osallinen. Osallisuus onkin hyvän elämän perusedellytys. (Kansalaisyhteiskunta, osallisuus)

Riitta Kuparinen (2005) on väitöstutkimuksessaan pohtinut kehitysvammaisten tunteita ja tarpeita. Kuparinen on todennut, että kehitysvammaiset tuntevat kipua, surua, iloa sekä halua kuulua yhteiskuntaan niin kuin muutkin ihmiset. Kehitysvammaisilla on samat tarpeet kuin kenellä tahansa, toive siitä, että kanssa ihmiset puhuvat meille, huomaavat meidät ja välittävät siitä mitä teemme, olemme ja sanomme. Heidän kuten muidenkin ihmisten oman arvon tunteensa rakentuu vuorovaikutuksessa muiden ihmisten kanssa. Kehitysvammaisten ihmisten osallisuutta yhteiskuntaan rajaavat pitkälti asenteelliset sekä rakenteelliset esteet, joita ympäristö luo ja joiden poistaminen on oleellinen tekijä osallisuuden toteutumisessa. (Kuparinen. 2005: 21.) Usein tietämättömyys lisää asenteellisia esteitä.

Osallisuudesta puhutaan paljon ja usein keskitytään tunteeseen osallisuudesta, mutta jää epäselväksi, mitä osallisuus on varsinkin käytännössä. Kehitysvammaisen arjessa osallisuus on riippumattomuutta, joka tarkoittaa esimerkiksi sitä, että kehitysvammaisen elää ja asuu itsenäisesti hänen tuentarpeelleen sopivassa asunnossa tai asumismuodossa. Kehitysvammaisen tekee itse elämäänsä liittyvät päätökset ja saa tarvittaessa päätöksinsä tukea mahdollisimman itsenäiseen toimimiseen. Yhteiskunnan sekä omiin asioihin liittyvien päätöksien tekoon osallistuminen kuuluu myös osallisuuteen. Kehitysvammaiset ihmiset on usein eristetty omiin toimintaympäristöihinsä, joten osallisuus on myös sitä, että kehitysvammaisen esimerkiksi sairastuessaan saa käydä yleislääkärillä tai pääsee suosikki artistinsa keikalle yhdessä muiden fanien kanssa niin kuin kuka tahansa muukin yhteiskunnan jäsen. Osallisuus on sitä, että ihminen tekee, päättää ja ehdottaa itse. (Kehitysvammaisten tukiliitto ry, blogi: valintaa, valtaa ja vallanvaraa)

4.1 Osallisuus tukihenkilötoiminnassa Perusturvakuntayhtymä Akselissa

Tukihenkilötoiminnassa Perusturvakuntayhtymä Akselilla tukihenkilön tehtävä on osallisuuden edistäminen vapaa-ajan harrasteissa. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut d) Osallisuus vapaa-ajan harrasteissa tarkoittaa mahdollisuutta tehdä vapaa-ajalla mitä haluaa ja mahdollisuus etsiä ja löytää uusia kiinnostuksen kohteita ja saada siihen tarvittaessa tukea. Tukihenkilö on mahdollistamassa näitä asioita omalla seurallaan, tuellaan ja avullaan jos kehitysvammainen ei yksin ilman tukea kykene. Osallisuus vapaa-ajan harrasteissa tukihenkilötoiminnassa toteutuu jos kehitysvammainen tukihenkilötoiminnan asiakas saa itse olla päättämässä sekä suunnittelemassa mitä tukihenkilön kanssa tehdään ja saa omien kykyjensä mukaan tehdä itsenäisesti asioita tukihenkilö kuitenkin tarvittaessa tukena.

5 OPINNÄYTETYÖN TARKOITUS, TAVOITTEET JA KÄYTETYT MENETELMÄT

Opinnäytetyöni tarkoitus on saada tietoa Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden kokemuksia, näkemyksiä ja kehittämistarpeita tukihenkilötoiminnasta. Tavoitteena on saada tukihenkilötoiminnan asiakkaiden ääni kuuluville. Tämän opinnäytetyön avulla Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilöt saavat palautetta työstään sekä pystyvät kehittämään työtään asiakasta palvelevammaksi. On tärkeää kuulla mihin asioihin asiakkaat ovat tyytyväisiä ja missä asioissa toivovat kehittämistä ja miten annetut tavoitteet toteutuvat ja jos eivät toteudu niin mitä tukihenkilön pitäisi muuttaa työssään. Tukihenkilötoiminta on asiakaslähtöistä toimintaa, joten asiakkaan mielipide on tärkeä ja opinnäytetyölläni tuon sen esiin. Asiakkaan mielipiteen ja arvion kautta tukihenkilötoimintaa pystytään kehittämään asiakasta palvelevammaksi. Asiakkaille tulee tunne, että heitä on kuultu ja heidän mielipiteillään on väliä.

5.1 Tutkimuskysymykset

Opinnäytetyössäni haetaan vastauksia seuraaviin tutkimuskysymyksiin:

1. Miten palvelu vastaa Perusturvakuntayhtymä Akselin asettamia tavoitteita asiakkaiden näkökulmasta?
2. Miten tukihenkilötoiminnan asiakkaat kokevat hyötyvänsä palvelusta?
3. Miten tukihenkilötoimintaa voisi kehittää asiakkaan näkökulmasta?

Näihin tutkimuskysymyksiin hain vastauksia haastattelemalla viittä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakasta. Haastattelut toteutettiin yksilöllisinä puolistrukturoituina teemahaastatteluilla asiakkaiden kotona.

5.2 Puolistrukturoidun teemahaastattelun toteutus

Olin valinnut itselleni puolistrukturoidun teemahaastattelun, joka tarkoittaa, että minulla oli tietyt valmiiksi valitut teemat jotka halusin käydä läpi ja tietyt kysymykset, jotka olivat kaikille samat, mutten käyttänyt valmiita vastausvaihtoehtoja. Jokainen haastateltava tukihenkilötoiminnan asiakas sai vastata omin sanoin. (Aaltola, Valli. 2001: 26, 27.)

Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnasta vastaavan sosiaaliohjaajan avustuksella sain lähetettyä haastattelukutsut tukihenkilötoiminnan asiakkaille. Kutsuissa oli yhteystietoni ja viisi asiakasta otti minuun yhteyttä ja kertoi halukkuudestaan haastatteluun. Haastattelut toteutin asiakkaan toivomassa paikassa ja yhdessä asiakkaan kanssa sovittuna ajankohtana. Jokainen haastattelutilanne tapahtui asiakkaan kotona ja jokainen haastattelu kesti noin 15-30minuuttia ja nauhoitin ne puhelimellani. Haastattelun jälkeen kuuntelin nauhoitteen yksin, litteroin tekstin ja tuhosin nauhoitteen.

Teemahaastattelun teemoina käytin Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan tavoitteita eli osallisuutta, vapaa-ajan harrasteissa tukemista sekä omatoimisuutta. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut e) Lisäksi haastattelun lopussa kysyin kysymyksiä, jotka liittyivät asiakkaan omiin mielipiteisiin tukihenkilötoiminnasta.

Haastattelutilanteet olivat rentoja. Muutamissa kysymyksissä jouduin selventämään mitä kysymys tarkoittaa, mutta muuten olin suunnitellut ja muotoillut haastattelukysymykset helposti ymmärrettäviksi. Vastaukset olivat usein melko lyhyitä tai pelkätään ”joo” tai ”ei”, joten jouduin usein esittämään jatkokysymyksiä, jotta vastauksista sai enemmän irti. Jokaiselta haastateltavalta kysyin samat kysymykset samassa järjestyksessä ja tarvittaessa tarkensin kysymyksiä jos tuntui siltä, ettei haastateltava ymmärtänyt kysymystä.

6 TUTKIMUSTULOKSET JA TULKINTA

6.1 Osallisuus

Kysyin haastattelussa jokaiselta haastateltavalta onko ja miten tukihenkilö on auttanut ja tukenut asiakasta terveyteen, koulutukseen, työhön, toimeentuloon, asumiseen ja sosiaalisiin suhteisiin liittyvissä asioissa. Osallisuuden toteutuminen on usein määritelty niin, että jokaisella pitäisi olla oikeus edellä mainittuihin asioihin. Kehitysvammainen voi tarvita tukea näiden asioiden hallintaan sekä kokemiseen ja Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnassa tukihenkilö voi tarvittaessa olla asiakkaan tukena sekä apuna osallisuuden toteutumisessa. Olenkin seuraavaksi selvittänyt missä asioissa Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaat kokevat tarvitsevänsä tukea sekä apua ja ovatko he sitä saaneet ja millä tavalla. Olen jakanut jokaisen osallisuuteen vaikuttavan tekijän alaotsikoihin ja tulkinnut niiden alla tukihenkilötoiminnan asiakkaiden vastauksia.

6.1.1 Asuminen

Asumiseen liittyvissä asioissa oman kokemukseni mukaan tukihenkilönä toimiessa olen ollut apuna erilaisten kotiin tarvittavien asioiden hankinnassa, kuten esimerkiksi tietokonehiiren tai paristojen hankinnassa. Asumiseen liittyvissä asioissa tukeminen ja

auttaminen tukihenkilötoiminnassa on kaupassa apuna olemista ja hankintojen päätöksissä tukemista tarvittaessa. Tukihenkilö voi olla myös tukena ruokakaupassa asioidessa.

Haastatteluissa vastauksissa tuli selkeästi esiin se, että tukihenkilötoiminnan asiakkaat, jotka asuvat itsenäisesti ovat tarvinneet tukea ja apua tukihenkilöltään sisustamisessa, jotakin kotiin hankittaessa sekä ruokakaupassa käymisessä. Asiakkaat, jotka asuvat asuntoloissa saivat asumiseen liittyvissä asioissa avun ja tuen asuntoloiden työntekijöiltä eli eivät tukihenkilöltä.

Tukihenkilö on ollut siis osalle haastateltavista apuna asuntonsa ja asumisensa viihtyvyyden takaamisessa sekä ruokakaupassa seurana ja apuna. Nämä haastateltavat kertoivat myös olevansa tyytyväisiä tukeen ja apuun mitä ovat tukihenkilöiltään saaneet. Asuntolassa asuvat haastateltavat kertoivat saavansa asumiseen liittyvissä asioissa apua asuntolan henkilökunnalta eli tukihenkilö ei ole heille apuna asumiseen liittyvissä asioissa vaan tukihenkilöllä on muu tarkoitus tuettavan elämässä.

”No jos on tarvinnu hommata jotain niin ollaan yhdessä käyty yleensä ostoksilla ja noi verhot ollaan esimerkiksi yhdes hankittu, mut ei muuten oo hänelt tarvinnu apuu.”

”Mulla on sitä varten ihan omat ohjaajat täällä jotka hoitaa siinä puolesta auttamisen.”

6.1.2 Toimeentulo

Kehitysvammaiselle voi olla suuri haaste oppia käyttämään rahaa, sekä ymmärtää rahan arvoa, esimerkiksi mikä on liian kallista tai millä summalla voi ostoksensa maksaa. Sen opettelu vaatii kärsivällisyyttä ja tukea. (Lahtinen. 2003: 15, 38 c) Liikkumisen vaikeus voi olla myös este esimerkiksi kaupassa maksamisessa ja silloin kehitysvammainen tarvitsee apua. Tukihenkilö ja tuettava tekevät yhdessä asioita, joissa täytyy käyttää rahaa. Esimerkkejä tilanteista, joita tukihenkilöllä ja tuettavalla voi tulla eteen, on elokuvalipun maksaminen, rahan nostaminen tai hintojen vertailu. Jos kehitysvammainen ei ymmärrä rahan arvoa tai ei kykene itsenäisesti maksamaan tai nostamaan rahaa niin tarvitsee hän siinä silloin tukihenkilön apua.

Useampi vastaus tähän kysymykseen oli, ettei tukihenkilö ole auttanut. Näistä vastauksista päättelin, että nämä haastateltavat selviytyvät rahankäytöstä itsenäisesti ilman tukea eivätkä näin ollen edes kaipaa tukihenkilöltä tukea tai apua rahaan liittyvissä asioissa.

Yksi asiakkaista mainitsi, että hänellä on oma edunvalvoja joka auttaa häntä rahaan ja toimeentuloon liittyvissä asioissa. Edunvalvoja hoitaa siis haastateltavan omaisuutta niin, että omaisuus voidaan käyttää hänelle hyödyksi. Edunvalvojan tehtävä on myös antaa hänelle käyttövaroja kohtuullinen määrä hänen sitä tarvittaessa. (Maistraatti, edunvalvojan henkilö ja tehtävät) Kysyin lisäkysymyksiä, koska koin etten saanut vastausta siihen mitä kysymykselläni tarkoitin ja selvisi, että haastateltava ei ole oikeasti tarvinnut tukea tai apua tukihenkilöltään rahankäytössä. Hän selviytyy rahankäytössä itsenäisesti ainakin niissä menoissa joita tukihenkilön kanssa hoitaa.

Yksi asiakas kertoi tarvitsevänsä apua tukihenkilöltä maksamisessa, koska ei itse ymmärrä raha-asioita. Tukihenkilö auttaa häntä maksutilanteissa, koska hän ei itse ymmärrä rahanarvoa sekä auttaa häntä ymmärtämään mikä on kallista ja mikä halpaa. Haastateltava kertoi olevansa tyytyväinen tukeen jota tukihenkilöltään saa tähän liittyen.

”Joo, tukihenkilö auttaa maksamaan kun mä en tosta rahasta niin tiedä.”

6.1.3 Sosiaaliset suhteet

Sosiaalisissa suhteissa oman kokemukseni mukaan tukihenkilö pystyy tukemaan ja auttamaan esimerkiksi kommunikoinnissa, antamalla ohjeita ja tukea erilaisiin tilanteisiin joissa ihmisten kanssa toimitaan, tukea ihmissuhdeongelmissa sekä olla mahdollistajana muiden ihmisten tapaamiseen ja näkemiseen.

Haastatteluista kävi ilmi, että suurin apu ja tuki tukihenkilöltä asiakkaalle ovat juuri sosiaalisten suhteiden ylläpitämisessä. Asiakkaat kertoivat pääsevänsä tukihenkilönsä kanssa muiden ihmisten kanssa esimerkiksi erilaisille retkille ja muutenkin kotoaan

muiden ihmisten ilmoille. Yksi asiakas mainitsi ihmisten ilmoille pääsemisen lisäksi, että tukihenkilö on hänelle tärkeä keskustelukumppani. Yksi asiakkaista kertoi, että tukihenkilö on auttanut todella paljon sosiaalisissa suhteissa, muttei osannut antaa esimerkkejä, että miten. Päättelin, että asiakas ilmeisesti on tyytyväinen tukeen jota tukihenkilöltään saa sosiaalsiin suhteisiin liittyen, mutta ei osaa nimetä esimerkkejä millaisissa tilanteissa hän tukea tarvitsee ja saa.

”On, hänen kanssaan pääsen ihmisten ilmoille.”

”Ollaan käyty retkillä ja reissuissa muiden ihmisten kanssa.”

6.1.4 Terveys

Terveysteen liittyvissä asioissa tukihenkilö on tukena terveyttä edistävässä asioissa, vapaa-ajan harrasteissa kuten liikunnan harrastamisessa. Oman kokemuksen mukaan tukihenkilön kanssa käydään myös kahvilla ja syömässä. Jos tuettava asiakas haluaa esimerkiksi käydä joka viikko syömässä epäterveellisesti niin tukihenkilön on hyvä keskustella tuettavansa kanssa asiasta, se kuuluu hyvänä esimerkkinä terveyteen liittyvien asioiden tukemiseen tukihenkilönä toimiessa.

Tähän kysymykseen suurimmalla osalla asiakkaista oli vastauksena liikunnan harrastamisessa tukeminen ja auttaminen. Yhtenä esimerkkinä oli sulkapalloilu, jota ei yksin pysty harrastamaan, eikä ole muita ihmisiä jotka voisi hänen kanssaan sitä säännöllisesti käydä pelaamassa. Tämän takia tukihenkilö on tälle asiakkaalle tärkeä tuki. Myös ihan vain tukihenkilön seura esimerkiksi kuntosalilla oli yhdelle asiakkaalle tärkeää ja ilman tukihenkilöä hän ei jaksaisi kuntosalilla käydä. Tästä pystyin päättelemään, että tukihenkilö on usein myös tärkeä motivoija esimerkiksi liikuntaan ja terveisiin elämäntapoihin seuran sekä avun lisäksi. Yksi asiakas mainitsi lisäksi kaupassa terveellisen ruuan valitsemisen, jossa tukihenkilön tietämys on ollut hänelle hyvä apu. Yksi asiakas kertoi, ettei ole saanut tukea ja apua terveyteen liittyvissä asioissa. Tämän asiakkaan mielestä hän ei koe tarvetta tukeen ja apuun terveyteen liittyvissä asioissa.

”On, ollaan harrastettu liikuntaa ja mietitty kauppa terveellisiä ruokia.”

6.1.5 Työ ja koulutus

Työhön ja koulutukseen liittyvissä asioissa kehitysvammaisilla on usein työvalmentaja tai työohjaaja, joka heidän kanssaan käy työ- sekä koulutusasioita läpi. Oman kokemuksen mukaan kuitenkin tukihenkilö voi tukea myös työhön ja koulutukseen liittyvissä asioissa. Tuki ja apu mitä tukihenkilö voi antaa, on kuitenkin usein kannustamista, kuuntelemista sekä omien työstä sekä opiskeluista saatujen kokemusten kautta neuvomista.

Asiakkaat kertoivat, että työhön ja opiskeluihin liittyvissä asioissa tukihenkilöltä saa tukea juttelemalla jos on ollut rankka päivä esimerkiksi töissä. Myös opiskeluun kannustamisen mainitsi yksi asiakas tärkeäksi. Kaksi asiakasta kertoi, ettei ole saanut tukea ja apua työhön tai opiskeluun liittyvissä asioissa tukihenkilöltä ja toinen heistä mainitsi, ettei hän siinä tukea tarvitsisikaan.

”Ei oo, paitsi kuunnellu jos on ollu töissä raskasta.”

”Tukihenkilö on kannustanut vaan ku hain opiskelee ja ku oon ollu töissä.”

6.2 Omatoimisuus

Elämänhallinta sekä itsenäisyys päivittäisissä toiminnoissa ovat omatoimisuutta. Niiden tukemiseen kehitysvammaisen tarvitsee yleensä mahdollisimman tutun henkilön ja tukemiseen tarvitaan usein häiriötön tilanne. Kannustaminen, rohkaisu ja pelkästään jo yrittämisestä kehuminen sekä kiittäminen ovat tärkeitä asioita omatoimisuuteen tukemisessa. (Kaski, Manninen, Pihko. 2012: 188, 189.)

Haastattelukysymykset joilla omatoimisuutta ja sen toteutumista tukihenkilön kanssa mittasin seuraavilla kysymyksillä:

Millaisissa asioissa tarvitset tukea ja apua tukihenkilöltä? Oletko saanut tukea ja apua tilanteissa joissa olet tarvinnut? Kuinka paljon saat itse vaikuttaa siihen mitä teette tukihenkilön kanssa?

Haastateltavat asiakkaat mainitsivat tuen ja avun tarpeiksi liikkumisen, esimerkiksi yhdellä asiakkaalla oli pyörätuoli käytössä, joten sen kanssa liikkumiseen hän tarvitsi tukihenkilön apua erilaisissa paikoissa käydessä. Rahan kanssa maksamiseen yksi asiakas tarvitsi apua kun hän ei ymmärrä rahan arvoa. Yksi asiakas mainitsi myös oman jaksamisensa, jossa tukihenkilö on hänelle kuulemma suurena apuna. Myös tuki kotoa lähtemiseen ja erilaisten asioiden tekemiseen mainittiin tärkeäksi.

Jokainen haastateltava asiakas kertoi tukihenkilöltä saadun avun ja tuen olevan riittävää ja omatoimisuutta edistävää. Myöskin jokainen kertoi, että saavat vaikuttaa itse siihen mitä tukihenkilönsä kanssa tekevät ja minne menevät. Kuulemma joskus tukihenkilö ehdottaa jotain tekemistä ja joskus asiakas ja tukihenkilö pohtivat sekä päättävät yhdessä mitä tekevät. Yksi asiakas kertoi, että välillä on vähän hankalaa miettiä tukihenkilön kanssa tekemistä, koska tukihenkilöllä on niin paljon hänen sanoin omaa hommaa. Tämä on ymmärrettävää, koska usein tukihenkilönä toimiminen on sivuhomma töiden tai opiskelujen lisäksi eli tukihenkilöllä ei ole jatkuvasti vapaata aikaa nähdä tuettavaansa. Päättelin asiakkaan vastauksesta, että hän pitää tilannetta hankalana ja ilmeisesti tahtoi nähdä tukihenkilöään enemmän mikä tällä hetkellä ei ole tukihenkilön omien menojen takia mahdollista. Jos joka kerta tukihenkilö on se joka päättää mitä tehdään, missä nähdään ja milloin, eikä tukihenkilötoiminnan asiakkaalla ole mahdollisuutta vaikuttaa siihen niin se estää itsemääräämisoikeuden sekä osallisuuden toteutumisen, koska hän ei itse saa vaikuttaa omiin asioihinsa.

”Se on lähtökohtana et mä ja tukihenkilö sovitaan yhdessä mitä me tehdään. Joskus tulee semmosia tilanteita ettei kalenteriaikataulut täsmää niin sit mennään eteenpäin ja katotaan uudelleen.”

”Mä ehdotan tekemistä ja yhdessä päätetään ku hänel on sitä muutaki hommaa ni se on välil vähän hankalaa sopia ja se on paljon hänest kii et mitä ja millon tehdään.”

6.3 Vapaa-ajan harrasteet

Harrastukset ja vapaa-aika ovat tärkeä osa ihmisen elämää ja hyvinvointia, ne tuovat mielekästä sisältöä elämään ja harrastusten avulla pääsee toteuttamaan itseään. Tuki-

henkilö on tukena vapaa-ajan harrasteissa ja mahdollistaa tuettavan osallistuminen sellaisiin asioihin mitä muutkin hänen ikäiset ihmiset tekevät vapaa-ajallaan. (Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta c) Vapaa-ajan harrasteisiin voivat kuulua esimerkiksi teatterissa, elokuvissa tai museoissa käyminen, ravintoloissa tai kahviloissa käyminen, erilaiset liikuntaharrastukset, retket, konsertit, tapahtumat, shoppailu sekä ruuan tekeminen tai leipominen.

Vapaa-ajan harrasteisiin liittyen kysyin tukihenkilötoiminnan asiakkailta joita haastatelin, että mitä he ovat tukihenkilön kanssa tehneet ja missä käyneet. Kysyin myös, että ovatko he päässeet kokeilemaan uusia asioita, ovatko he saaneet uusia mielenkiinnon kohteita tukihenkilön kautta ja ovatko olleet tyytyväisiä vapaa-ajan harrasteissa saamaansa tukeen.

Vastauksista huomasin, että osa asiakkaista koki ja teki monipuolisesti kaikenlaista tukihenkilönsä kanssa ja osalla oli tietty asia tai harrastus johon he olivat tukihenkilönsä kanssa keskittyneet. Asiakkaat kertoivat käyneensä tukihenkilöidensä kanssa kauppakeskuksissa, kahvilla, syömässä, elokuvissa, kirpputoreilla, lenkillä, uimassa, punttisalilla, keilaamassa, pelaamassa biljardia, konserteissa ja retkillä. Vastauksista sai sen kuvan, että jokainen haastateltavani asiakas on ollut tyytyväinen tukihenkilönsä kanssa tehtäviin asioihin ja suoraan kysyttäessäkin he kertoivat olevansa tyytyväisiä. Jokainen on päässyt harrastamaan ja tekemään asioita jotka ovat juuri heille mieleisiä. Omasta kokemuksestani tukihenkilönä voin kertoa, että tekemistä ja kokemista Perusturvakuntayhtymä Akselin sijainnilta löytyy esimerkiksi Turusta, joten olin yllättynyt kun yksi asiakas kertoi käyvänsä tukihenkilön kanssa pelkästään kahvilla tai kauppakeskuksissa, vaikka mahdollisuuksia olisi paljon muuhunkin, mutta asiakas kertoi itse olevansa tyytyväinen.

”Ollaan käyty uimassa, punttisalilla, keilaamassa ja kahvilla. Aika urheilu painotteisesti, koska se mua kiinnostaa.”

Kysyttäessä onko tullut uusia mielenkiinnonkohteita tai onko päässyt kokeilemaan uusia asioita niin molempiin kysymyksiin asiakkaista kolme vastasi kyllä ja kaksi ei. Kolme asiakasta kokivat siis, että ovat saaneet tukihenkilön kautta uusia mielenkiinnon kohteita ja ovat päässeet kokeilemaan uusia asioita tukihenkilönsä kanssa. Kaksi

asiakasta taas olivat sitä mieltä, etteivät olet löytäneet uusia mielenkiinnon kohteita eivätkä päässeet kokeilemaan uusia asioita. Myöhemmin haastattelussa tuli esiin, että toiveena kuitenkin heillä on kokeilla uusia asioita, joten tästä nousi yksi kehittämisen kohde Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnassa. Kysyttäessä ovatko haastateltavat asiakkaat olleet tyytyväisiä vapaa-ajan harrasteissa saamaansa tukeen tukihenkilöltä, vastaus oli myönteinen.

6.4 Asiakkaiden mielipiteitä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnasta

”Mikä on ollut hyvää siinä, että on tukihenkilö ja mitä asioita mielestäsi pitäisi parantaa?”

Hyviksi asioiksi asiakkaat mainitsivat seuran ja sen, että saa vaihtelua arkeensa ja pääsee kotoa johonkin muualle käymään. Päätelin, että asiakkaat viettävät paljon aikaa kotona ja heidän arki on melko samanlaista koko ajan eli tukihenkilö mahdollistaa asiakkaille heidän arjestaan poikkeavaa toimintaa, joka on heille mieluista ja heidän arkeaan rikastuttavaa. Hyvä asia tukihenkilössä mainittiin myös se, että pääsee tekemään jonkun kanssa asioita joita ei muuten tekisi eli pääsee kokeilemaan uusia asioita ja sellaisia joita ei yksin pystyisi tekemään. Mainittiin myös tärkeäksi se, että on joku jolle puhua eli tukihenkilö on tärkeä tuki myös henkisellä puolella. Näistä asioista sekä omasta kokemuksestani kehitysvammaisten kanssa työskennellessä olen huomannut, että usean kehitysvammaisen sosiaalinen tukiverkosto on kovin pieni, tukihenkilö on siis tärkeässä osassa tätä tukiverkostoa. Tuli myös tässä haastattelussa vahvasti esiin, että tukihenkilöstä muodostuu usein kehitysvammaiselle hyvinkin tärkeä.

”No on se ihan yleishyödyllistä et ku kerran mä olen urheilupainotteinen niin pääsee tekemään jotain muutakin välillä. Pitäähän sitä muutakin tekemistä olla kuin urheilu.”

”Saa vaihtelua, pääsee täältäki johonki.”

Kehittämistarpeiksi nousi ilmi toiveita lenkkeilyn lisäämisestä sekä kirjastossa käymisestä eli kulttuuriharrastuksia sekä liikuntaa toivotaan tukihenkilötoimintaan lisää.

Toiveeksi nousi myös, ettei aina tarvitsisi lähteä kotoa johonkin, vaan voisi keksiä jotain tekemistä, kuten pelailua tai lenkkeilyä asukkaan kodin lähellä. Uusien asioiden kokeileminen oli myös toiveena, eli vaikka aiemmin kerrottiin olevan tyytyväisiä siihen mitä tukihenkilön kanssa on päässyt tekemään, niin silti olisi mieluista päästä kokeilemaan vielä enemmän uusia asioita tukihenkilön kanssa. Toiveista nousi esiin halu kokeilla uusia asioita ja lisätä jo tuttua tekemistä enemmän. Nousi myös esiin se ettei aina tarvitse lähteä johonkin vaan tekemistä tukihenkilön kanssa voi keksiä myös tuettavan kotona. Uusien asioiden kokeilemisen toive ei aina välttämättä tule suoraan tukihenkilötoiminnan asiakkaalta itseltään tukihenkilölle, koska uusien asioiden kokeileminen voi jännittää ja siksi tukihenkilön on tuettava uusien asioiden löytämisessä ja niihin lähtemisessä.

”Jos pääsis kokeilemaan enemmänki jotain uusia harrastuksia ku me tehään oikeestaan aina vaan samoja juttuja.”

”No olis tietty kiva jos pääsis uloskin tonne mut ei hän suostu tulee tänne. Se on aina vaan sitä et ollaa menos johonki vaiks olis kiva olla ihan täs mun koton tai lähiympäristöski.”

6.4.1 Tukihenkilön arviointi

Kysyin asiakkailta ovatko he olleet tyytyväisiä tuen määrään mitä he ovat tukihenkilöltään saaneet ja jokainen vastasi, että ovat olleet tyytyväisiä. He ovat siis saaneet tukea asioissa joissa ovat sitä tarvinneet ja he kokevat tuen olleen riittävää siihen nähden mitä he tarvitsevat. Kysyin myös onko tukihenkilön kanssa vietetty aika ollut riittävää ja siihenkin sain yksimielisen vastauksen jokaiselta eli on ollut riittävää. Perusturvakuntayhtymä Akselilla tukihenkilötoimintaan on annettu tuettavalle ja tukihenkilölle yhteistä aikaa 15 tuntia kuukaudessa (Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta d) ja tämä on vastausten perusteella ollut asiakkaiden mielestä riittävä aika tukihenkilön kanssa eli tämä aika on riittänyt niihin tekemisiin ja näkemisiin tukihenkilön kanssa mitä on tarvittu.

Pyysin jokaista asiakasta arvioimaan omaa tukihenkilöään. Tärkeiksi asioiksi nousi samat kiinnostuksen kohteet tukihenkilön kanssa, saman ikäisyys sekä se, että tukihenkilön kanssa tullaan hyvin toimeen.

”Hän on myöskin urheilusta kiinnostunut niin ku minäkin. Hän on hyvin perehtynyt tukihenkilötoimintaan eli hän on juuri asiallinen niin kuin odotinkin.”

”Kyl hän hommansa hoitaa.”

Lopuksi kysyin millaista asiakkaiden elämä olisi tällä hetkellä jos heillä ei olisi tukihenkilöä. Asiakkaiden vastaukset kysymykseen:

”Elämä muuttuis huonoks.”

”Than kivaa, vähän se kyl muuttuis.”

”No semmost varmaa etten mä liikkuis täältä sit ollenkaa mihinkää.”

”Kyllä se vähän muuttuisi. Sillon jäisi hauskat toimet tekemättä, mut en mä ilman häntä kuitenkaan passivoituisi. Tekemistä kyllä riittää mut muuten tukihenkilö on hyödyllinen et saadaan jakaa yhdessäoloa.”

”Ei muuttuisi paljoakaan.”

7 POHDINTA

Lähdin tekemään opinnäytetyötä Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnasta, koska olen itse tukihenkilö ja aihe oli minua kiinnostava. Olin kiinnostunut kehitysvammaisten aikuisten osallisuudesta ja nyt pinnalla olevasta itsemääräämisoikeudesta ja sen toteutumisesta ja näitä pystyi myös tässä aiheessa käsittelemään. Tavoitteiksi asetin Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden kokemuksien, kehittämistarpeiden, hyötyjen sekä Perusturvakuntayhtymä Akselille annettujen tavoitteiden toteutumisen selvittäminen. Tavoitteeni oli myös saada asiakkaiden ääni kuuluville, joten halusin selvittää nämä asiat juuri Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaita haastatteleamalla enkä esimerkiksi tukihenkilöitä haastatteleamalla.

Mielestäni työ onnistui kohtalaisen hyvin, koska sain selville haluamani asiat. Uskon kuitenkin, että olisin voinut saada tästä työstä vielä enemmänkin irti. Haastattelut olivat välillä melko hankalia, koska osa haastateltavista oli vähä sanaisia ja jännitti selkeästi tilannetta. Jos lähtisin tekemään työtäni uudestaan lähettäisin haastattelukysymykset haastateltaville jo ennen haastattelua, niin he voisivat tutustua kysymyksiin, ja miettiä jo valmiiksi vastauksia, koska nyt ne tulivat yllättäen, ja osalla oli selkeästi vaikeuksia vastata kysymyksiin niin lyhyellä miettimisajalla. Pidin kuitenkin tärkeänä sitä, että sain itse kohdata asiakkaan ja haastatella asiakasta itse, koska koin, että tämä on luotettavin tapa saada vastauksia kysymyksiin ja pidin haastattelutilanteita itselleni tärkeinä oppimistilanteina.

Tulosten perusteella voi päätellä, että Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaat, joita haastattelin ovat yleisesti tyytyväisiä tukihenkilötoimintaan. Erityisen hyväksi asiaksi nousi se, että tukihenkilön kanssa on löytynyt yhteisiä kiinnostuksen kohteita. Jokaisella asiakkaalla näytti olevan hyvä suhde tukihenkilönsä. Haastatteluista päätellen asiakkaat hyötyvät tukihenkilötoiminnasta, tukihenkilö on tärkeä osa heidän sosiaalista tukiverkostoaan. Tukihenkilö ja mahdollisuudet joita tukihenkilö tuo vapaa-ajan harrasteisiin tuovat asiakkaiden arkeen ja elämään enemmän sisältöä. Kehitettäviä asioita löytyi kuten liikunnan lisääminen sekä uusien asioiden kokeileminen. Jokainen kehitettävä asia joka mainittiin, on sellainen jonka pystyy melko pienellä työllä toteuttamaan.

Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnalle annetut tavoitteet eli osallisuuden ja omatoimisuuden lisääminen sekä tuki vapaa-ajan harrasteissa toteutuivat haastatteluiden perusteella hyvin. Asiakkaat saavat itse vaikuttaa mitä tukihenkilön kanssa tehdään ja minne mennään. Asiakkaiden mukaan he ovat saaneet tarpeeksi tukea pystyäkseen mahdollisimman omatoimisesti toimimaan tukihenkilön seurassa. Tavoitteiden toteutumiseen liittyen oli kuitenkin myös muutama kehittämisen tarve kuten se, että tuettavan ja tukihenkilön aikataulut eivät sovi yhteen ja se hankaloittaa tuettavaa ja hänen vaikuttamista asioihin joita tukihenkilön kanssa voisi tehdä. Jos jatkuvasti mennään tukihenkilön kalenterin mukaan ja tukihenkilö päättää mitä milloinkin tehdään, niin se ei ole tavoitteiden mukaista toimintaa ja tälle pitäisi pohtia jokin ratkaisu.

Seuraavaksi vielä lyhyesti vastaukset tutkimuskysymyksiini, jotka olivat: Miten palvelu vastaa Perusturvakuntayhtymä Akselin asettamia tavoitteita asiakkaiden näkökulmasta? Miten tukihenkilötoiminnan asiakkaat kokevat hyötyvänsä palvelusta? Miten tukihenkilötoimintaa voisi kehittää asiakkaan näkökulmasta? Palvelu vastaa tavoitteita hyvin. Asiakkaiden haastatteluiden perusteella osallisuuden, omatoimisuuden sekä vapaa-ajan harrasteiden tukemisessa on onnistuttu hyvin. Asiakkaat ovat kokeneet saavansa itse vaikuttaa siihen mitä tukihenkilönsä kanssa tekee ja ovat saaneet omasta mielestään tukea sekä apua tukihenkilöiltään kun ovat sitä tarvinneet. Kehittämiskohteiksi mainittiin toive siitä, että saisi vielä enemmän kokeilla uusia harrastuksia, enemmän liikuntaa ja toive siitä, että tukihenkilön kanssa olisi helpompi sovittaa aikatauluja yhteen. Asiakkaiden kokemiksi hyödyiksi palvelusta nousi suurimpana arjesta poikkeavien asioiden tekeminen sekä tukihenkilön seura eli sosiaalisen verkoston laajeneminen.

Tutkimusta olisi voinut jatkaa vielä pidemmälle jos aikaa olisi ollut enemmän. Tutkimustulokset olisi voinut lähettää haastateltujen asiakkaiden tukihenkilöille ja muutama kuukauden jälkeen olisi voinut haastatella asiakkaita uudelleen ja verrata vastauksia aikaisempiin vastauksiin ja näin ollen nähnyt olisiko tukihenkilöt muuttaneet ja kehittäneet toimintaansa haastattelujen vastausten perusteella. Kuitenkin aikaa ei tähän ollut, joten nyt uskon, että työstäni voisi olla apua tukihenkilöille heidän miettiessään miten tuettavien kanssa voisi toimia ja mitä heidän kanssaan voisi tehdä ja mitä asioita tukihenkilötoiminnan asiakkaat arvostavat sekä toivovat. Toivon, että uudet Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilöt saavat työstäni vinkkejä sekä tietoa tukihenkilötoiminnasta ja sen tavoitteista ja työni avulla pystyisivät toimimaan tukihenkilönä mahdollisimman asiakasta palvelevalla tavalla. Toivon myös, että Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaat saisivat työstäni ideoita, joita voi omien tukihenkilöiden kanssa toteuttaa. Yleisesti toivon ja uskon, että työlläni on positiivinen vaikutus Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoimintaan ja asiakkaiden tarpeiden toteutumiseen, koska olen tuonut esiin tukihenkilötoiminnan tavoitteita, jotka ovat mielestäni tärkeitä ja niitä ei ole tuotu tarpeeksi esiin aikaisemmin.

LÄHTEET

Aaltola, J. Valli, R. 2001. Ikkunoita tutkimusmetodeihin. Metodien valinta ja aineistonkeruu: virikkeitä aloittelevalle tutkijalle.

Arvio, M. Aaltonen, S. 2011. Kehitysvammaisen potilaana. Otavan kirjapaino Oy

He 108/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sosiaalihuollon asiakkaan ja potilaan itsemääräämisoikeuden vahvistamisesta ja rajoitustoimenpiteiden käytön edellytyksistä sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi. Viitattu 15.12.2017. <https://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140108#idp453107664>

Lahtinen, P. 2003. Ihminen on tärkein instrumentti. Työnohjaus vapaaehtoisessa tukihenkilötyössä. SMS-Tuotanto Oy. a

Lahtinen, P. 2003. Ihminen on tärkein instrumentti. Työnohjaus vapaaehtoisessa tuki-henkilötyössä. SMS-Tuotanto Oy. b

Lahtinen, P. 2003. Ihminen on tärkein instrumentti. Työnohjaus vapaaehtoisessa tuki-henkilötyössä. SMS-Tuotanto Oy. c

L 519/1977. Laki kehitysvammaisten erityishuollosta. Viitattu 10.12.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1977/19770519>

L 380/1987. Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista. Viitattu 10.12.2017. <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1987/19870380>

Kansalaisyhteiskunta, osallisuus. Viitattu 20.12.2017. https://www.kansalaisyhteiskunta.fi/tietopalvelu/osallistuminen_ja_vaikuttaminen/aiemmat_artikkelit/osallisuus

Kaski, M. Manninen, A. Pihko, H. 2012. Kehitysvammaisuus. Sanoma Pro. a

Kaski, M. Manninen, A. Pihko, H. 2012. Kehitysvammaisuus. Sanoma Pro. b

Kehitysvammaisten tukiliitto ry. Viitattu 2.12.2017. <http://www.kvtl.fi/fi/lakineuvonta/tarkeimmat-lait/>

Kehitysvammaisten tukiliitto ry, blogi: valintaa, valtaa ja valinnanvaraa. Viitattu 21.12.2017. <https://www.tukiliitto.fi/blogi/valintaa-valtaa-ja-valinnanvaraa/>

Kuparinen, R. 2005. Tapaustutkimus asukasyhteisön suhtautumisesta kehitysvammaisten asuntolan rakentamiseen. Viitattu 21.12.2017. <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/val/sospo/vk/kuparinen/eimeidan.pdf>

Kv-tietopankki. kehitysvammaisuus a. Viitattu 11.12.2017. <http://www.kvtietopankki.fi/kehitysvammaisuus>

Kv-tietopankki, kehitysvammaisuus b. Viitattu 11.12.2017. <http://www.kvtietopankki.fi/kehitysvammaisuus>

Maistraatti, edunvalvojan henkilö ja tehtävät. Viitattu 22.12.2017.
<https://www.maistraatti.fi/fi/Palvelut/holhoustoimi/Edunvalvojan-henkilo-ja-tehtavat/#Edunvalvoja> 9

Perustietoa Akselistä. Viitattu 27.11.2017. <http://www.soteakseli.fi/perustietoa-akselista/>

Perusturvakuntayhtymä Akselin perussopimus. Viitattu 27.11.2017. [http://www.soteakseli.fi/uploads/Perussopimus%20hyv%C3%A4ksytty%202014%20\(2\).pdf](http://www.soteakseli.fi/uploads/Perussopimus%20hyv%C3%A4ksytty%202014%20(2).pdf)

Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut a. Viitattu 27.11.2017.
<http://www.soteakseli.fi/kehitysvammaisten-palvelut-3/>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut b. Viitattu 27.11.2017.
<http://www.soteakseli.fi/kehitysvammaisten-palvelut-3/>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut c. Viitattu 5.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/kehitysvammaisten-palvelut-3/>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut d. Viitattu 21.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/kehitysvammaisten-palvelut-3/>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, kehitysvammaisten palvelut e. Viitattu 22.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/kehitysvammaisten-palvelut-3/>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta a. Viitattu 2.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/uploads/Sosiaalitoimi/tukihenkil%C3%B6toiminta%20KV-huolto.pdf>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta b. Viitattu 6.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/uploads/Sosiaalitoimi/tukihenkil%C3%B6toiminta%20KV-huolto.pdf>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta c. Viitattu 23.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/uploads/Sosiaalitoimi/tukihenkil%C3%B6toiminta%20KV-huolto.pdf>

Perusturvakuntayhtymä Akseli, tukihenkilötoiminta d. Viitattu 23.12.2017.
<http://www.soteakseli.fi/uploads/Sosiaalitoimi/tukihenkil%C3%B6toiminta%20KV-huolto.pdf>

Pietarinen, J. 1998. Itsemääräminen ja itsemääräämisoikeus. Oikeus itsemäärämiseen. Oy Edita Ab

Sosiaali- ja terveydenhuollon kansallinen kehittämisohjelma. KASTE 2012 – 2015. STM julkaisuja 1:2012. Viitattu 20.12.2017. https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/74066/STM_2012_%20KASTE_FI_uusi.pdf?sequence=1

Suomen yk-liitto. Yhdenvertaisuus. Viitattu 16.12.2017. <http://www.yk-liitto.fi/yk70v/kulttuurinen/monikulttuurisuus>

Tukihenkilötoiminta, Helsingin kehitysvammatuki 57 ry. Viitattu 5.12.2017.
<http://www.kvtuki57.fi/toiminta/tukihenkilo>

Vernerinet. Itsemääräämisoikeus a. Viitattu 16.12.2017. <http://verneri.net/yleis/itsemaaramisoikeus>

Vernerinet. Itsemääräämisoikeus b. Viitattu 16.12.2017. <http://verneri.net/yleis/itsemaaramisoikeus>

Vernerinet kehitysvammaisuuden määritelmiä. Viitattu 10.12.2017. <http://verneri.net/yleis/kehitysvammaisuuden-maaritelmiä>

Kutsu haastattelua varten

Hei!

Olen Satakunnan ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelija. Teen Perusturvakuntayhtymä Akselille opinnäytetyötäni, jonka tarkoituksena on selvittää Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden näkemyksiä ja kokemuksia tukihenkilötoiminnasta. Opinnäytetyössä on tarkoitus keskittyä tukihenkilötoimintaan juurikin asiakkaiden näkökulmasta, jotta toimintaa voitaisiin kehittää asiakkaan tarpeita vastaavimmiksi.

Haluaisin haastatella 4-8 Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakasta. Yksilöhaastattelut kestävät noin tunnin ja ne nauhoitetaan. Haastattelut toteutetaan asiakkaan toivomassa paikassa esimerkiksi hänen kotonaan, rauhallisessa kahvilassa tai kirjastossa.

Haastattelut tehdään nimettöminä ja haastattelumateriaali on vain minun käytössäni. Haastatteluäänitteet kirjoitetaan puhtaaksi tietokoneelle ja opinnäytetyön valmistuessa äänitteet sekä niiden tekstiversiot hävitetään. Haastateltavat eivät ole tunnistettavissa valmiista opinnäytetyöstä. Tutkimukseen osallistuminen on vapaaehtoista ja haastateltavalla on oikeus olla vastaamatta kysymyksiin tai keskeyttää haastattelu missä vaiheessa tahansa.

Haluaisitko sinä osallistua tutkimukseen? Jos haluat, niin sovitaan yhdessä aika ja paikka haastattelulle. Puhelinnumeroni on 040XXXXXXX ja sähköpostini on roosa-maria.lindholm@student.samk.fi.

Kiitos, osallistumisesi olisi minulle tärkeä!

Ystävällisin terveisin

Roosa Lindholm

Suostumuslomake opinnäytetyötutkimusta varten

Annan suostumukseni siihen, että minua haastatellaan ja haastatteluni nauhoitetaan. Haastatteluaineistoa käyttää ainoastaan tutkimuksen tekijä, sosionomiopiskelija Roosa Lindholm. Opinnäytetyö keskittyy Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminnan asiakkaiden näkemyksiin ja kokemuksiin palvelusta.

Tutkimuksen valmistuttua haastatteluaineisto hävitetään. Valmiissa opinnäytetyössä haastateltavat eivät ole tunnistettavissa.

Opinnäytetyön valmistuessa se löytyy internetistä sivuilta: www.theseus.fi, haulla Perusturvakuntayhtymä Akselin tukihenkilötoiminta asiakkaan näkökulmasta. Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika on helmikuussa 2018.

Allekirjoitettu suostumuslomake jää haastattelijalle sekä haastateltavalle.

Suostun haastatteluun

paikka ja aika

haastateltavan allekirjoitus

haastattelijan allekirjoitus